

Hovoríme o rodine IX. – O jej úlohe
Do pamäti a pamätníka – o výchove
V rodinnej škole – IX. kapitola
- Učme deti spravodlivosti
Buď vždy statočný (sv. Pankrác)

IX. Hovoríme o rodine.

V predchádzajúcej stati sme uvažovali o celi manželstva a o cestách, ktorými je možné k tomuto cieľu dôjsť. Opeli sme sa o encykliku *Humanae vitae* a súhlasne s ňou sme sa vyslovili, že cieľom dvoch ľudí, spojených sobášnou zmluvou, je utvárať manželskú jednotu, ktorá je plne ľudská, totálna, exkluzívna a plodná.

Jednoduchšie sa to dá takto povedať: Cieľom manželstva je slúžiť Bohu – Stvoriteľovi pri zaplňaní zeme plodením.

Ale čo je potom úlohou rodiny, ku ktorej manželstvo smeruje?

Odpoveď na túto ďalšiu otázku môžeme takto sformulovať: Cieľom rodiny je slúžiť Bohu – Vykupiteľovi a pomáhať mu naplňovať nebo.

Ako?

Nie inak, ako výchovou.

„Úlohu vychovávať - poznamenáva Pius XI. v encyklike *O kresťanskej výchove* - „dostávajú rodičia bezprostredne od Boha“.

„Jej cieľom“ - doplňa ho Lev XIII. - „je uviesť dievky do úplného súladu s tým, kvôli čomu ich rodičia z Božej vôle dostali.“ (*Sapientiae christianae*).

Podľa II. Vatikánskeho koncilu a podľa exhortácie *O rodinnom spoločenstve* majú sa rodičia považovať za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí, ktorých je ťažko v tejto úlohe nahradiť. Tieto vážne hlasy, prichádzajúce z večného mesta, nútia nás, veriacich, hľadať spôsob, ako túto úlohu splniť.

Patrí sa najprv siahnuť po Evanjeliu.

V desiatej hlave u sv. Marka čítame o stretnutí nášho Pána s deťmi. Toto stretnutie Evanjelium uzatvára slovami: „Bral ich do náručia, kládol na ne ruky a požehnával ich...“

Ak sa počítame medzi jeho nasledovníkov, medzi jeho učeníkov, nemôžeme byť pri stretnutí s deťmi iní. Dobře si preto zapíšme do srdca túto evanjelióvu stať.

Čo znamená brať dieťa do náručia?

V starom Grécku a v Ríme bolo zvykom položiť novorodeňa otcovi k nohám.

Ak ho vyzdvihol a vzal do náručia, znamenalo to, že si ho praje a že si ho ponecháva. Ak tak neurobil, znamenalo to, že ho odmieta a dieťa má umrieť.

V kresťanskej rodine je to inak.

Tu otec i matka berú každé svoje dieťa do náručia a s vďačnou radosťou ho privíňajú k srdcu. Aj vtedy, keď im podajú dievča, hoci čakali chlapca. Aj vtedy, keď im podajú dve, hoci si priali iba jedno.

Aj vtedy, keď im podajú chybné, hoci sa tešili na zdravé, lebo v každom prípade ho prijímajú ako prejav Božej dobroty, ako požehnanie, ako dar, ktorý majú obohatiť výchovou a tak ho Bohu zasa vrátiť späť.

Vziať dieťa do náručia, to pre kresťana znamená ujať sa ho, poskytnúť mu ochranu, dať mu pocítiť svoju nežnosť i silu, vzbudiť v ňom dôveru, prejavíť mu lásku.

Matkina alebo otcova náruč má byť pre dieťa koncentrovaným zážitkom toho rodinného prostredia, plného dobrotivosti a úcty, do ktorého vstupuje.

Toto, samozrejme, od manželov vyžaduje, aby sa usilovali čím prv utvoriť ovzdušie vzájomnej jednoty, dôvery a lásky.

Ich vzájomná zhoda, ich názorový súlad, je tá najčistejšia a najmäkšia perinka, ktorú môžu pripraviť svojmu malému.

A ak sú už niekoľkonásobne rodičmi, žiada si to, aby dieťa našlo rozšírenú náruč aj u ostatných súrodencov, ktorí sa už dlho tešia na bračeka alebo sestričku a nežiarlia úzkoprso, ak sa pozornosť rodičov sústreďuje zvlášť na to, ktoré prišlo medzi nich ako posledné.

Touto rozšírenou náručou rodiny majú byť aj starí rodičia, ako aj celá duchovná rodina. Dieťa musí z každého pohľadu, ktorý na ňom spočinie, vycítiť, že je vítané, že sa mu všetci tešia. A čo znamená brať do náručia potom, keď dieťa podrastie a dosiahne svojich 30, 40, 50 kg, keď láska k nemu začína byť náročnejšia a jeho dôvera voči rodičom ťažšia?

Brat' dieťa do náručia v tomto veku, znamená predovšetkým milovať ho také, aké je, zachraňovať v ňom láskou dôveru, dôverou úprimný dialóg, v ktorom sa rodičia môžu dozvedieť, čo mu treba dať a pred čím ho treba zavčas varovať.

Ale v každom prípade bude náruč' znamenať obidve ruky. Ľavú, bližšiu srdcu, ktorá bude znamenať nežnosť a pravú, ktorá bude znázorňovať zas silu a pevnosť.

Obidve však majú vyjadrovať tú istú lásku, ktorá bude v dieťati rozhojňovať život a dôveru. A čo znamená klásť na niekoho ruky?

Podľa Dufourovho Biblického slovníka položiť na niekoho ruky znamená citeľne sa niekoho dotknúť na znak, že mu odovzdávame niečo zo svojho.

Vkladaním rúk odovzdal Jakub Jozefovým synom požehnanie, ktoré dostal od predkov.

Vkladaním rúk sa niektorí muži vo vyvolenom národe vyčleňovali pre zvláštne úlohy. Leviti pre službu v chráme, Jozue pre vodcovskú úlohu v národe. Ježiš, náš Pán, oslobodzoval vkladaním rúk od chorôb. Robil tak napr. v prípade zhrbenej ženy, slepého pri Betsaide i v prípade tých mnohých, ktorých mu prinášali po západe slnka.

Prvá Cirkev ho v tomto nasledovala nielen pri uzdravovaní chorých, ale aj pri odovzdávaní kňazskej moci.

A čo znamená vkladanie rúk v slovníku kresťanskej rodiny?

Ťažko je všetko vymenovať, ale je možné aspoň niečo naznačiť. Bude to predovšetkým sprostredkovanie svojho poznania i svojho vyznania, svojich vedomostí i svojej viery, svojich praktických skúseností i svojho náboženského presvedčenia, odovzdávanie duchovného dedičstva, najmä odovzdávanie čnostných návykov.

Bude to teda predovšetkým výchova, tá všeobecná. Ale i tá osobná, ktorou budú rodičia dieťa oddeľovať od ostatných, aby ho pripravovali na zvláštne úlohy, ktoré im Boh už od mala naznačuje jeho povahou, náklonnosťami a jeho schopnosťami.

Vkladanie rúk v rodine bude možno znamenať aj také

vyčlenenie dieťaťa, ako bolo levitické. Možno bude znamenať aj výchovu pre kňazskú a apoštolskú službu.

A nezamľčujeme, že vkladanie rúk môže niekedy znamenať aj tie nepríjemné, bolestivé dotyky, ktorými sa z dieťaťa vyhánajú rozličné diabolstvá, ako je lenivosť, neposlušnosť, hašterivosť a pod.

Ale môže to znamenať aj spočinutie otcovej ruky na pleci z domu odchádzajúceho dieťaťa, sprevádzané povzbudivými slovami: Nikdy nestrácaj odvalu! Vždy počítaj s láskou, dôverou a pomocou svojho otca!

Najmä toho, ktorého máš na nebesiach. A vždy sa vráť pod jeho strechu, aj keby si sa jej stal nehodným... Najmä vtedy sa vráť! Vkladanie rúk v rodine, to je aj matkino pohľadkanie, ktoré môže dieťaťu hovoriť napríklad toto: Som rada, dobre si sa držala v tej ošemetnej situácii. Len aj naďalej tak, ako sme ťa od mala učili...

Najdôležitejšie zo všetkého je milovať Boha a z lásky k nemu slúžiť ľuďom a odpúšťať im.

No zastavme sa ešte aj pri tej vete, ktorou evanjelista Marek uzatvára Pánovo stretnutie s deťmi. „Požehnával ich „ - píše.

Ak tu chápeme požehnanie ako prosbu k Nebeskému Otcovi za tých, ktorých milujeme a pranie všetkého dobrého, neodchyľujeme sa od pravého zmyslu. Keby sme svoje deti brali do náručia, keby sme im prejavovali lásku a ony nám, keby sme urobili všetko, čo je v našich silách pri vkladaní rúk, to jest pri výchove, pri hladkaní i trestaní, nebolo by to ešte všetko a nebolo by to ani dost, ak by sme sa nenaučili aj modliť sa za ne.

Bez častej a vrúcnej prosby k Bohu, ktorý jediný môže meniť ľudské srdcia a zachovať ich v dobrom, nikdy neurobíme svojej výchovnej povinnosti zadost'. Zvlášť tu platí Boží výrok: „Ak Pán nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú... A ak mu Pán nie je ochranou, márne bdejú tí, čo ho strážia.“

A na záver tejto úvahy ešte jedna pripomienka. Možno vo svojej rodine robíme všetko, v čom nám dal náš Pán príklad, keď sa stretol s deťmi. Aj sa možno za ne modlíme.

No dajme si otázku, či aj za seba?

Boh totiž vedie k sebe človeka prostredníctvom človeka. Naše deti cez nás. A vyslyší iba prosbu spravodlivého.

Ak budeme najprv prosiť za seba, za svoju zmenu, naša modlitba bude zaručene účinná.

Ak chyby, ktoré si priznávame a pomocou vyprosenej milosti aj odstránime, naše deti nájdu v nás zároveň vzory i orodovníkov u Boha. Teda presne to, čo potrebujú, aby boli požehnané vo svojich rodičoch a ich rodičia v nich.

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

Malé deti, malá starosť.
Veľké deti, veľká starosť.

Ruka má päť prstov a každý je iný

Čím je dieťa milšie, tým ho treba vychovávať prísnejšie.

Náboženstvo je pokrm, ktorý sa musí podávať horúci. Ak je
vlačný, vzbudzuje odpor.

Matkina modlitba aj z morského dna vyníma.

Nedôslednosť pri výchove je to jediné, v čom sú ľudia
dôslední.

V rodinnej škole

Kapitola 9.

*Učme deti **spravodlivosti, ktorá dodržiava dané slovo.***

Povedzme im, že sme povinní splniť, k čomu sme sa zaviazali; rozumie sa, ak to, čo sme sľúbili, nie je samo o sebe zlé a nestáva sa takým ani vplyvom okolností.

Ak je spravodlivé dodržať slovo, ktoré sme dali seberovným, o koľko spravodlivejšie je zachovať ho, ak sme ho dali Bohu alebo tým, ktorí nám ho zastupujú.

Nedodržať slovo znamená vždy neúctu voči tomu, komu sme ho dali.

Ale je to neúcta aj k sebe.

Neúcta a nespravodlivosť, ktorá vždy volá po náprave.

S dodržaním slova úzko súvisí pravdivosť, bez ktorej sa domáce prostredie stáva veľmi ťažkým a výchova v ňom skoro nemožnou.

Tejto čnosti učíme deti predovšetkým svojím osobným príkladom a to tak, že im vždy podávame len pravdivé informácie.

V oblasti pravdy je dieťa spočiatku úplne závislé na rodičoch.

Preto je veľkou nespravodlivosťou, ak ho neinformujú.

Väčšou nespravodlivosťou je, ak ho informujú zle...

A najväčšou, ak ho zámerne klamú.

Ani tzv. výchovné lži nie sú dovolené.

Dieťa je veľmi dôverčivé, ale potom aj veľmi ťažko zabúda, ak sa presvedčí, že bolo oklamané.

Čo je skutočná príhoda, povedzme ako príhodu. Čo legenda, ako legendu a čo je vymyslenina, uveďme vždy ako vymysleninu.

Dôvera dieťaťa a vzhľadom na jeho výchovu je príliš vážna vec, aby sme ju mohli riskovať.

K pravdivosti máme pomáhať deťom aj tým, že ich nepúšťame tam, kde sa klame.

V čistom prostredí lož kričí, v zamorenom je nenápadná

a dieťa si na ňu čoskoro navykne.

Ak nemôžeme očistiť od lži školské prostredie a ulicu, svoju domácnosť môžeme mať od nej vždy čistú.

Všetko, čo v tomto ohľade môžeme, to i máme urobiť; a to aj vtedy, keď navštívia náš domov cudzie osoby.

A ak tu budeme dôslední, čoskoro prideme na to, že nie je múdre dovoliť deťom knihy alebo filmy, ktorých hrdinovia klamú a podvádžajú, aby sa stali úspešnými.

So sympatiami k takýmto hrdinom narastajú v nich sympatie k ich nesprávnostiam.

Je veľa príčin, pre ktoré deti klamú.

Okrem zlého príkladu rodičov a iných osôb býva tu častou príčinou snaha čosi získať.

A ešte častejšou snaha vyznieť alebo aspoň nedat' sa zahanbiť.

Najčastejšie klame dieťa z hnevu alebo zo závidosti. Pod ich vplyvom chce niekoho očierniť, ponížiť, prípadne i dať potrestať. Preto žaluje, pričom veci i zlomyseľne prekrúca.

Veľmi známymi klamstvami sú aj klamstvá zo strachu. Dieťa klame, lebo sa bojí trestu za zlý skutok alebo sa bojí, že stratí to, čo si neprávom privlastnilo.

Ale nech by bolo jeho klamstvo podmienené čímkoľvek, vždy ho treba brať vážne.

Za každým zisteným hriechom proti pravdovravnosti by zákonite mal nasledovať primeraný trest. A to aj vtedy, keď sa dieťa k nemu prizná.

V takomto prípade by mal byť, samozrejme, podstatne miernejší, ale vždy nejaký...

Zdržaním od prostredia zamoreného lžou, očisťovaním domáceho, usvedčovaním a trestaním môžu rodičia veľa dosiahnuť v tomto ohľade, no ale najviac tu dosiahnu svojím vždy pozitívnym postojom k pravde.

BUĎ VŽDY STATOČNÝ

Stalo sa to v starom Ríme počas krvavých prenasledovaní kresťanov. Zo školy sa vrátil domov asi štrnásťročný chlapec plný života. Nosil ešte chlapčenskú tógu, na krku kovové puzdro s odznakom svojho šľachtického rodu.

Keď prekročil prah domu, hneď šiel za matkou a vyrozprával jej ako si práve v ten deň obohatil dušu veľkým víťazstvom. Dokázal udusiť oprávnený hnev a po kresťansky odpustiť kamarátovi, ktorý ho veľmi urazil.

Matka plná radosti, že má takého syna pozvala ho bližšie k sebe a povedala: Konal si veľmi správne. Si statočným synom mučeníka Quintiliána, ktorý pre Krista dal svoj život. Dnes, keď si zvíťazil sám nad sebou, prestávaš byť v mojich očiach chlapcom a ja začínam hľadiť na teba ako na dospelého.

Potom zložila zo synovej šije kovové puzdro so slovami: Ja mám pre teba vzácnejší šperk, ktorým ťa dnes ozdobím. A vybrala z bohato vyšíteho vrecka malú hubku plnú zaschnutej krvi a pohnutým hlasom povedala: Syn môj pozri sa na túto svätú pamiatku. Pozri sa na krv svojho otca, zachytila som ju z jeho rany vo chvíli, keď umieral a šepkal meno Pána Ježiša a tvoje meno, syn môj.

Potom priblížila hubku k synovým perám a zavesila mu ju na prsia. Podívala sa mu do očí a opýtala sa ho: A teraz mi povedz Pankrác, syn mučeníka a dedič jeho krvi, či dokážeš žiť, trpieť a umierať - ak bude treba - ako tvoj otec?

Chlapec položil ruku na vzácnu relikviu a povedal: Mama, chcem byť statočný, ako pravý kresťan.

A svoj sľub dodržal. Aj on padol ako mučeník.